

משיחות ש"פ ויקרא, ה' ניסן ה'תשמ"ז

— צוליב דעם וואָס די נשיאים האָבן דעמולט מקריב געווען זייערע קרבנות, „וכל נשיא ביום שהקריב קרבנו הי' יום טוב שלוי"; און וויבאלד אַז דערנאָך קו- מען די טעג פון פסח, קומט אויס אַז „רוב החודש בקדושה" — דערפאַר זאָגט מען ניט קיין תחנון כמשך דעם גאַנצן חודש ניסן.

ב. וואָס אין דעם ענין איז פאַראַן א חידוש:

כאַטש אַז אַלע פאַסירונגען אין תורה זיינען נצחיים, געפינט מען ניט אַז אויף יעדער פאַסירונג אין תורה זאָל מען מתקן זיין אין סדר התפלה (וכיו"ב) אַ זכר לדורות. אדרבה: מ'געפינט עס נאָר ביי געציילטע ענינים — וועלכע זיינען יסודות און כללים אין אידישקייט — ווי „זכר ליציאת מצרים", וכיו"ב. און דער- נאָך „זכר למקדש", אָבער אויך בנוגע צום מקדש — האָט מען ניט מתקן גע- ווען אַ זכר אויף אַלע עבודות אין מקדש, כאַטש מ'האָט (אַ טייל פון) זיי געטאַן מערערע מאָל אין מקדש.

אָבער בנוגע צו הקרבת הנשיאים באַ חנוכת המזבח מאַכט מען אַ זכר לדורות

א. מ'געפינט זיך איצטער אין די ערשטע טעג פון חודש ניסן וועלכע זיי- נען ספעציעלע טעג:

דעם משכן אין מדבר האָט מען אויפ- געשטעלט אין דעם ערשטן טאָג פון חודש, ראש חודש ניסן, און אין די טעג פון ראש חודש ביו י"ב ניסן, האָבן די נשיאים פון די שבטים מקריב געווען יעדן טאָג יעדערער זיין קרבן לחנוכת המזבח, נשיא אחד ליום.

דעריבער איז היינט דער מנהג אַז פון ראש חודש ניסן ביו י"ב ניסן זאָגט מען יעדן טאָג די פרשה אין תורה פון דעם קרבן נשיא השבט וועלכער האָט יענעם טאָג מקריב געווען פאַר חנוכת המזבח.

און דאָס איז אויך דער טעם פאַר- וואָס מ'זאָגט ניט קיין תחנון אין די טעג

(1) פקודי מ, יז.

(2) נשא ז, יא.

(3) שריע אדהיז אריח סתכ"ט סט"ז. משליה מס' פסחים קמ, ב. וראה גם ליקוטי עמק ברכה להשליה ס"ג. אלי רבה אריח סתכ"ט סק"ז. אלי זוטא שם סק"ז. באה"ט שם סק"ז. חק יעקב שם סק"ז. סידור רי"ע דיני ניסן ס"ז. ועוד.

(4) נשא ז, א ראל"ך.

(5) וביים י"ג ניסן אומרים הפרשה דואת חנוכת המזבח עד כן עשה את המנורה (סידור תורה אור וסידור תהלת ה'. וראה שיהת ליל י"ג ניסן תשמ"ה. ועוד), שהוא נגד שבט לוי (שריע אדהיז וליקוטי עמק ברכה שבהערה 3).

(6) טושריע אריח סתכ"ט ס"ב. שריע אדהיז שם ס"ח. וכן הוא בסידור אדהיז (לפני, למנצח גר יענר') בהימים שאין אומרים בהם התחנון.

ולהעיר דמ"ש שם, מנהג ספרד — מוכרח לומר שאינו שולל שאר בני ישראל, כי סידור אדהיז הוא שיה לכל נפש (ראה שער הכלל בהקדמה), לא רק

לספרדים, ובמכ"ש עבור ההולכים בדרכיו והגרים במדינתו של אדהיז (שרובם לא היו ספרדים). אלא י"ל ש, מנהג ספרד בא להוסיף הדגשה מיוחדת בזה. ואכ"מ.

(7) שריע אדהיז שם. ממסכת סופרים פכ"א היא

ב. טור אריח שם.

(8) שריע אדהיז שם. מבי לטור שם. מג"א אריח שם סק"ג.

(9) ראה תניא רפ"ז.

מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שבאם אני עבדך משבט (פלוני) שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום, אזי יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמן,

וואס צווישן אלע תפלות (און עניני זכר) בכל השנה — געפינט מען ניט אזא פעולה¹⁴, אז יעדער איד (ניט נאר יחידי סגולה) זאל בעטן אז, יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכר הכלולות בקדושת זה השבט, און נאכמער — די בקשה איז אז דאס זאל ניט בלייבן בהעלם והסתר, נאר ווירקן איז זיין עבודה בפועל, להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך (און נאכמער —) כל ימי חיי אני (און נאכמער —) זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם!

נאכמער: א תפלה דארף ניט זיין אויף מעשה נסים¹⁵. מוז מען זאגן, אז די תפלה (של כא"ר מישראל) קען מקויים ווערן בדרך הטבע, אין חושך כפול ומכופל פון זמן הגלות!

און אויך, בכלל — א תפלה פון א אידן ווערט דאך מקויים בפועל, ובפרט א תפלה ע"י רבים, כמ"ש¹⁶, הן א-ל כביר ולא ימאס.

— און א צווייגענדיקער זכר¹⁰: דורך זאגן פרשת הנשיא, און דורך ניט זאגן¹¹ תחנון¹², און ב"ו למשך פון א גאנצן חודש — אע"פ וואס א) הקרבת הנשיאים איז געווען נאר אן איין-און-איינציקן מאָל, און ב) דאס איז געטאָן געוואָרן אין משכן, וואָס איז געווען ניט בלויז קודם דעם איצטיקן גלות, נאר פאר דעם מקדש שני, און פאר גלות בכל, און פאר דעם מקדש ראשון!

ג. דער חידוש איז נאך גרעסער:

אלע פעולות און תפלות וואס זיינען א זכר צו א געוויסער זאך (זכר ליציאת מצרים, זכר למקדש) זיינען ניט א זכר בעלמא, נאר דורך דעם איז מען ממשיך מלמעלה מעין פון דער זאך צו וועלכער דאס איז א זכר.

אין דעם קומט צו א חידוש ביי אמירת הנשיאים — וואס מ'זאגט דערצו א ספעציעלע תפלה, און אזא תפלה וואס מ'געפינט ניט דוגמתה אין די תפלות פון כל השנה כולה:

נאך אמירת „הנשיא“ איז א מנהג צו זאגן דעם, יהי רצון¹³. וז"ל: „יהי רצון

10) נוסף על זכר לזה בימי החנוכה ע"י קריאת פ' הנשיאים (משנה מגילה ל, ב ובפירש"י. וראה שיחת ש"פ וישב — לעיל ע' 150. ויש"ג) — זכר שונה לגמרי — כדמכח גם מזה שבים הח' קרים מנשיא הח' ועד גמירא.

11) גם לא ביום השבת — כנגדע לאב הרחמים וצדקתך צדק (מג"א ארח סרצ"ב סק"ג. שו"ע אדה"ז שם ס"ז. סידור אדה"ז במקומו).

12) ר"ל שיש בזה גם ענין חיובי — כי בימים אלו שאין אמרים בהם תחנון, משמע שנמשכות אז אותן המשכות וההשפעות שנמשכות בימים אחרים ע"י אמירת תחנון, כמדובר כמ"פ (ראה לקו"ש חט"ז ע' 546 ועוד).

13) מקדש מלך לוח"ג קצו, ב. ס' קב הישר נפ"ח. סידור תורה אור וסידור תהלת ה'. וראה, היום יום' א ניסן.

14) וגם התפלות הדומות לה (כמו יהיה רצון לאחרי תשליך, ודוהשע"ר, ולאחרי בדיקת חמץ, והרבוננו של עולם' דספיה"ע) שמתפללים על המשכות מלמעלה וכר — אין זה בדומה כלל לבקשה זו שהוא לכל ימי חיי כר ועד עולם! ועוד ש, יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין כר הכלולות בקדושת זה השבט, ושהו יפעול בעבודת האדם בפועל — להבין ולהשכיל בתורתך וכר, כנפנים. 15) ראה ברכות ס, א. ועוד. 16) איוב לו, ה. ברכות ת, רע"א.

מוז מען זאגן, אז יעדער איד איז (אפשר אז ער זאל זיין) כלול פון אלע אנדערע אידן (שבתים), און דערפאר איז אפשר אז יעדער איד קען מקבל זיין די אורות פון אלע שבתים.

און מ'קען דאס ערקלערן לויט דער הוראה פון דעם רבי'ן (מהרש"ב) נ"ע²¹, אז אפילו א כהן ולוי דארף זאגן דעם „נשיא“ און דעם „יהי רצון“ בכל יום (כאטש זיי געהערן זיכער צום שבת לוי²²) — „כי זה שייך לעיבור“, ומצד „עיבור“²³ קען א איד האבן א שייכות צו יעדן שבת און צו אלע שבתים.

דעריבער זאגט יעדער איד בכל יום דעם „נשיא“ און דערנאך דעם „יהי רצון“, און אפשר שתהי' על הודאי — אז „יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבת כו“, מצד דעם וואס אפשר אז ער האט²⁴ א שייכות צו יעדן שבת²⁵.

סקצ'א. שרית מנחת אלעזר ח"ו סניח, הובא בדרכי חיים ושלום תקתלי"ח.

(21) היום יום" א ניסן.

(22) ועד שהכהן מברך ברכת כהנים, והלוי יוצק מים על ידיו (כ"י לטור אריח סקכ"ח ד"ה ורבינו טובר (ע"פ זח"ג קמו, ב). שר"ע אריח שם ס"ו. שר"ע אדה"ז שם ס"ו).

(23) ראה תניא ספ"ד.

(24) ומה שאומר „שבאם אני משבט (פלוגי) כו“ (אף שיש בו מכל שבת ושבת כבפנים) — הי' מפני שבאם כפשוטו הוא משבט פלוגי, מקבל מהאורות דשבת זה בגלוי יותר ביתר שאת ויתר עו (משאיכ) אם הוא משבט אחו'.

ויש לומר, שעי' שמתפלל, שבאם אני משבט כו“, הי' גופא מסייע לגלות שייכותו לשבת דיום זה. ולכן גם כהן או לוי מתפלל בנוסח זה כי ע"י התפלה מתגלה שייכותו לשבת פלוגי. ועצ'ע.

(25) גם שבת לוי, כמובן מזה שאומרים ב"ג ניסן הפרשה שכנגד שבת לוי (אבל להעיר שאין אומרים לאח"י ה"הי רצון") — כי שבת לוי, נתונים נתונים המה לו מאת בני ישראל* (במדבר ג, ט), הלוים באים תחתיהם ובשליחותם של כל בניי (פרש"י שם, ח).

ובפרט אז מ'איז מסיים „אמן“ (מלשון אמת¹⁷), וואס דאס גיט צו א חיזוק מיוחד אין דער ברכה, דאס טוט אויף דער גמר „הנצחון“¹⁸.

קומט אויס, אז דער זכר לדורות פון הקרבת הנשיאים בא חנוכת המזבח (דורך אמירת פ' הנשיאים) איז ניט נאר א זכר בכלל (אויף עפעס וואס האט פאסירט אמאל), נאר דאס איז נצחי און עד כדי כך, ביז מ'באקומט בפועל „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבת“, און דאס ווירקט „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני וזרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם!“

ד. אין דעם קומט צו נאך א גרעסערער חידוש:

דער מנהג איז אז יעדער איד זאגט אלע י"ב נשיאים, יעדער טאג זאגט ער דעם נשיא פון דעם באטרעפנדן טאג, און אויך דעם „יהי רצון“.

שטעלט זיך די שאלה: אין דעם „יהי רצון“ זאגט מען דאך אין א לשון של שפ"ק „באם אני עבדך משבט (פלוגי) כו“¹⁹, ד.ה. אז ס'איז א ספק און עס קען גאר זיין אז דער זאגער האט קיין שייכות ניט מיט דעם שבת מסויים (ווארום יעדער איד געהערט דאך נאר צו איין שבת) — קומט דאך אויס אז אין עלף פון די צוועלף טעג זאגט מען א תפלה וואס איז ניט שייך צום מתפלל²⁰!

(17) ראה שבועות לו, א ובפרש"י שם. שר"ע אדה"ז אריח סקכ"ז ס"ט. אנציקלופדי תלמודית (כרך ב) ערך אמן.

(18) ראה נזיר בסופה.

(19) כ"ה הנוסח במקומות שבהערה 13.

(20) ולהעיר מדעת האחרונים שאין אומרים „באם אני כו“ (ראה מורה באצבע (להחיד"א) ס"ז

די תפלה, "יירו נא עלי וכו'" — א חידוש וואס מגעפינט ניט בא קיין אנדער זאך]:

הקרבת הנשיאים פאר חנוכת המזבח איז א יסוד והתחלה אויף דער עבודה פון אלע אידן במשך כל הדורות²⁹ — כידוע³⁰ אז חנוכת המזבח איז אזוי ווי דער ענין החינוך. אזוי ווי דער ענין החינוך שטעלט אוועק דעם יסוד פון דער גאנצער עבודה פון דעם מענטשן³¹, אזוי האט חנוכת המזבח אוועקגעשטעלט דעם יסוד אויף דער עבודה פון משכן — דער תכלית פון גאנץ עבודת האדם³² — וועש³³ לי מקדש ושכנתי בחוכם³⁴.

און דערפאר האט חנוכת המזבח גע- דארפט זיין דורך אלע שבטים — וואס זיי נעמען ארום אלע מעגלעכע סוגים (פרטיים) אין עבודת ה' (כנ"ל), און דוקא דורך די נשיאים פון די שבטים, ווארום „הנשיא הוא הכלל“³⁵, כל השבט שלו, און דורך דעם — כל השבטים כולם (אלע אידן).

קומט אויס, אז נאך דעם ווי מ'פאר- ענדיקט זאגן אלע נשיאים (בי"ב ניסן) מיט דעם, „יהי רצון של כאריא (יאיירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט)“ — ווערן מקויים בקשות פון די אלע „יהי רצון ס', און א איד ווערט בא- לויכטן מיט „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות“ בכל שבט ושבט — וואס זיי זיינען כולל אלע ניצוצות קדושות בכל העולם כולו (וואס זיינען אלע באשאפן געווארן „בשביל ישראל“³⁶, וואס „ישראל“ טיילט זיך אין י"ב שבטים), כידוע³⁷ אז די י"ב שבטים זיינען כולל אלע מעגלעכע אופני עבודה³⁸ (י"ב אופנים כלליים).

איז דאך פארשטאנדיק די פעולה וואס דאס האט אין „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כו" — ווי- באלד אז דאס קומט פון אלע ניצוצות קדושות פון אלע שבטים!

ה. ויש לומר דעם טעם אויף דעם חידוש אין הקרבת הנשיאים (א) אז מ'מאכט דערפון א זכר לדורות, (ב) עד כדי כך אז מ'בעט און עס ווערט מקויים

(29) ראה של"ה שם שאומרים הנשיא. כי כל נשיא ונשיא הי' לו סודות גדולות אשר המשיכו שפע הרוחנית כל אחד לשבטו כל ימי עולם כו' ובקריאת הפרשה הוא מעורר קדושת היום כו'.

(30) ראה תריא וישב כט, ד. ד. לקרית נשא כט, א. לעיל ע' 154. ושי"ג.

(31) כמיש (משלי כב, ו) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. וראה מקומות שבהערה הקודמת.

(32) ראה מכתב, בימים שכיו יו"ד וט"ו בשבט ש.ו. (נדפס לקמן ח"ב בהוספות). שיחת שי"פ תרומה — לעיל ע' 340 ואילך. ועוד.

(33) תרומה כה, ח. שציווי זה כולל גם הציווי על המקדש, ראשון שני ושלישי (רמב"ם הל' ביה"ב"ח בתחלתו.

וראה לקו"ש חט"ז ע' 302 ואילך. חכ"א ע' 149 ואילך).

(35) פרש"י חוקת כא, בא.

(26) פרש"י ר"פ בראשית. וראה תניא פלי"ז (מח, א).

(27) ראה פ"ח בהקדמה לשער התפלה. עמה"מ ש עולם הבריאה פ"א בהגהה. לקו"א להח"מ סקליג. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקפא ואילך. שער הכולל בהקדמה. ושי"ג. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 54 הערה 14. ושי"ג.

(28) ולכן, כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו (במדב"ר פ"ג, יד), וכמפורש במדרש פרטי הכוונות דכל נשיא (במדב"ר שם, ואילך, פי"ד, א"א. וראה של"ה שבהערה 3).

ולהעיר ממש במקור חיים (לבעמח"ס חות יאיר) אויח רסתכ"ט: מ"ש בשליה דנכון לקרות בי"ב ימי ניסן הקרבת י"ב נשיאים. . . ול"ג גם כוונתם בהקרבתם ע"פ דרו"ל ברבה.

המשכן אין מדבר), און נאר אן איין מאַליקע זאך — מאַכט מען דערפון א זכר נצח' לדרות דורך אמירת הנשיאים פון ר"ח ביו י"ב ניסן, און דורך ניט זאָגן תחנון,

און ניט בלויז א זכר, נאָר יעדער איד — כולל אפילו אין חושך כפול ומכופל פון גלות — באַקומט בפועל דורך די נשיאים „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות" פון אַלע שבטים, און דאָס ווירקט אויף זייער עבודה בפועל (פון „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוך כאו"א) „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמן".

און דעריבער איז הקרבת הנשיאים לחנוכת המשכן א דבר נצחי בכל הדורות³⁶, און דערפאר מאַכט מען פון הקרבת הנשיאים א זכר נצחי לדרות — דורך אמירת פ' הנשיאים מר"ח ניסן עד י"ב בו, און דורך ניט זאָגן דעמולט תחנון. ביז א זכר נצחי וואָס ווערט נמשך בפועל דורך דעם וואָס מ'זאָגט דערביי „יהי רצון וכו' יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכו' להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמן".

ו. דערפון איז פאַרשטאַנדיק די באַ-זונדערע אויסגעטיילטקייט פון די איצטיקע ימי סגולה:

די טעג צייכענען זיך אויס ספעציעל דערמיט וואָס אין זיי איז אונטער-שטראַכן א) די נצחיות פון נשיאי ישראל³⁷, ווייל יעדער נשיא בדורו איז כנשיא הראשון בדורו³⁸, און ב) די התקשרות וכו' פון יעדער איד (בכל דור ודור) מיט די נשיאי ישראל וואָס ווערט נמשך פון דער התקשרות וכו' — וועלכע איז געווען בזמן חנוכת המשכן — התקשרות וכו' נצחית.

עד כדי כך, אַז כאַטש די הקרבה פון די נשיאים פאַר חנוכת המזבח איז גע-ווען מיט אַזויפיל טויזנטער יאָרן צוריק, און אין אַ באַשטימטן מקום זומן (זמן

און דער ענין איז נאָכמער אונטער-שטראַכן ווען מ'שטייט אין דעם טאָג פון שבת (בתוך די טעג פון אמירת הנשיאים), וואָס איז כולל אין זיך אַלע י"ב נשיאים: שבת זיינען עולה די טעג פון דער פאַרגאַנגענער וואָך (כולל פון ר"ח ניסן ביז ה' ניסן), און מיני מתברכין די טעג פון דער קומענדיקער וואָך (ו' ניסן ביז י"ב ניסן).

ז. דערפון האָט מען אויך א לימוד בנוגע צו נשיאי ישראל בכל דור ודור,

36) ולהעיר שלימוד זה (ע"ד נצחיות הנשיא בעבודתו כמשכן ופעולתו על ישראל בכל הדורות) מבואר גם בלקי"ת פרשתנו (חסידישע פרשה של שבוע זה) ד"ה ויקרא אל משה: „התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו (ד. ויקרא אל משה) באוהל מועד שבמשכן) גם עכשיו מצד „אתפשטותא דמשה שבכל אדם" (ראה תקי"ז תיקון סט (ק"ב, א. ק"ד, א). אגה"ק בסוף הביאור לפי זך), ואתפשטותא דמשה שבכאו"א פועל עליו „ליראה את ה' אלקיך" (עד שלגבי בחי' זו „יראה מילתא וטרתי היא" — ברכות לג, ב (ב"ע). תניא רפמ"ב), ללכת בכל דרכיו ולהאכה אותו ולעבוד את היא גו' לשמור את מצוות ה' גו'" (עקב י, יב ואילך).

36) להעיר מדברי חז"ל שהעגלות והפרות שהביאו הנשיאים „ניתן להם הוי' שהיו קיימים לעולם" (במדב"ר פ"ב, יח).

37) וראה משנה ר"ה בתחלתה, שבאחד בניסן הוא ראש השנה למלכים — למלכי ישראל (שם ג, א).

38) ולהעיר מקהלת יעקב (לבעה"ט מלוא הרועים) מע' רבי שנישא ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו.

ס'זיינען באוואוסט די ווערטער וואָס דער רבי נ'ע האָט געזאָגט פֿאַר זיין הסתלקות" — אַיך גיי אין הימל, די כתבים לאָז איך אײד". וואָס דער פירוש אין דעם אײד: דורך די „כתבים" (וואָס איך לאָז אײד) האָט מען דעם רבי'ן נ'ע (אײד") ווי ער שטייט אין הימל — וואָרום „צדיקים דומין לבוראם", און אַזוי ווי באָס אויבערשטן איז, אַנא נפשית כתבית יהבית", דער אוי- בערשטער האָט כביכול זיך אַריינגע- געבן" אין תורה", איז עדיז ביי צדיקים, אז זיי גיבן זיך אינגאַנצן אַריין אין זייער תורה („כתבים"): און דעריבער — דורך זיינע „כתבים" (זיין תורה), וואָס מ'לערנט אין זיי און מ'נוצט זיי בפועל, ביז מ'איז זיי מפיץ (המענינות) חוצה — האָט מען דעם רבי'ן נ'ע אַליין (וועל- כער האָט זיך דאַרט אַריינגעגעבן).

און וויבאַלד אַז מ'האַט די „כתבים" בגשמיות העולם — האָט מען דורך זיי דעם רבי'ן נ'ע בגשמיות העולם. ד.ה. אַ התקשרות נצחית בגשמיות צווישן דעם נשיא דער רבי נ'ע און אַלע אידן.

און אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו בנו ממלא מקומו" — אַז דורך זיינע כתבים, ספרים און נכסים וגם הגשמיים

ביז דורנו זה ונשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמור"ר — אַז אין חודש ניסן (און בפרט אין די טעג) איז אונטערשטראַכן זייער נצחיות, און די התקשרות פון אַלע אידן מיט דעם נשיא הדור:

צווישן די טעג פון אָנהויבס חודש ניסן (ווען מ'זאָגט דעם „נשיא") איז אויך דער טאָג פון ב' ניסן (וואָס ווערט נתעלה אין דעם שבת), דער יום ההילולא פון דעם נשיא דער רבי (מהורש"ב) נ'ע", און יום התחלת הנשיאות פון (בנו ממלא מקומו") כ"ק מו"ח אדמור"ר נשיא דורנו" — מתאים דערמיט וואָס (התחלת) חודש ניסן איז פֿאַרבונדן ספעציעל מיט נשיאים (כנ"ל) — וואָס אויך באַ זיי זעט מען דעם ענין הנצחיות (נוסף אויף נצחיות ברוחניות, אויך) בגשמיות העולם, און זייער התקשרות נצחית מיט אַלע אידן דאָ" (און אַלע אידן מיט זיי):

40) ולהעיר שההסתלקות היתה במוצאי ש' ויקרא.

41) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז: המלכות ירושה כ"ר ולא המלכות בלבד אלא כל השררות . . ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם (ובספרי שופטים יז, כ: כל פרנסי ישראל).

ולהעיר שכ"ק מו"ח אדמור"ר ה"ן בן יחיד והנשיאות עבר אליו בדרך ממלא. ובמלך אין צריך משיחה, כי משיחת אביו היא משיחתו (ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"א. הל' מלכים שם ה"ב. צפ"ג (המלוקט) להל' כלי המקדש שם).

42) ולהעיר צמיון ימים אלו הוא י"ג ניסן — יום ההילולא דאדמור"ר הצ"צ, ואולי י"ל — גם יום התחלת הנשיאות של ממלא מקומו אדמור"ר מהר"ש (ראה גם לקי"ש ח"ז ע' 409. וש"נ).

43) כדברי כ"ק מו"ח אדמור"ר בנוגע לאביו אדמור"ר נ'ע (אגרות קודש שלו ח"א ע' קמא) — שרועי ישראל, הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעייתם, הנה עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרום, להתניב לפני הוד אל רם ונשא, להגן על עם ישורוד" (נוסף על המבואר באגה"ק סי' זך וביאורו). ולהעיר ממאחז"ל בנוגע למשה: מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש (סוטה ג', סע"ב).

44) הועתק במכתב זקני אנ"ש — נדפס באגרות קודש אדמור"ר מהור"י"צ ח"א ע' קיג.

45) ראה גם לקי"ש ח"ז ע' 24 ואילך. וש"נ.

46) כ"ר פס"ז, ה. רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

47) שבת קה, א (בגירסת הע"י).

48) ראה לקי"ת שלח מה, סע"ד.

49) בנו יחידו — שירוש הכל (ראה לעיל הערה 41), יורש היה המוריש עצמו (ולא רק במקום המוריש) — ראה ב"ב קנ"ט, א. שו"ת צפ"ג דווינסק ח"א סק"ת. ווארשא ח"ב סק"ת. מילואים ג', א. מהדו"ת י"ט, א. ובלשו"ן הכתוב — תחת אבותיך יהיו בניך" (תהלים מה, יז. ב"ב שם).

עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו (זה הי' בערך בשנת מ"ה או מ"ז) ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה."

און דער ביאור בזה איז פאָרשטאַנ-דיק ביותר פון המדובר ומבואר בהמאמר שם — וואָס דער ענין (וועגן נצחיות מקום עבודתו כו' של הצדיק) קומט בהמשך צו דעם וואָס ער איז מבאר איז מאמר וועגן דעם אונטער-שייד צווישן קדושה און לעו"ז (להבדיל), אַז אין די עשר ספירות דקדושה ווערט דער אור נתאחד מיט די כלים (און די כלים זיינען בטל צום אור), און דערפאַר האָבן די כלים אַ קיום עצמי, אַזוי ווי דער קיום עצמי פון דעם אור⁵⁵ (מצד דעם וואָס ער איז זבוק בהמאור, עצמותו ית' שמציאותו מעצמותו כו' וקיים בבחי' קיום עצמי).

וואָס אַזוי איז דאָס אויך ביי אַלע מצוות, שנתלכשו בענינים גשמיים, קלף הגשמי וצמר הציצית וכהאי גוונא וכל מה שברצונו ית' כלים ראויים להארת אור העליון — ה"ה קיימים בבחי' קיום עצמי."

ו"ל שזוה"ע דקדושה לא זזה ממקומה⁵⁶, ותשמישי קדושה⁵⁷ בקדושתן

(כדלקמן) — האָט מען אים אַליין ובגשמיות⁵⁸.

ח. ויש לומר אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט עס מדיגש געווען אין זיין ערשטן מאמר (תורה) חסידות⁵⁹ (בתור נשיא) — וואָס באַווייזט אַז דאָס איז אַ התחלה ועיקר ויסוד אין זיין גאַנ-צער נשיאות — ד"ה ראשית גוים עמלק ואחריתו גו⁶⁰:

ומקום התורה והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר עלותו מחיי הגופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, ד"ל שהמקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם מחלקי בירורו בעולם.

און ער ברענגט אויף דעם אַ (ביאור —) סיפור וועגן זיין פאָטער דער רבי נ"ע (וואָס איז דעמולט ערשט נסתלק געוואָרן), וראיתי פעם כי כ"ק אאמו"ר הרה"ק הכ"מ נכנס לחדר אביו כ"ק אאמו"ר זצוקלה"ה זי"ע⁶¹ והיו

50) נוסף על זה שעי' זרעו בחיים, אף הוא בחיים (תענית ה, ב).

51) נדפס בסה"מ תרפ"ב-תרפ"א בתחלתו.

52) שנאמר בש"פ צו אחר מנחה, יום האחרון של השבעה אחרי אביו אדני"ע.

53) שהוא (מיסוד על) מאמר האחרון של אביו אדמו"ר נ"ע (פורים בסעודה, פרי"ת), בהוספות רבות וכו' ובשינויי לשונות בכ"מ. — ולהעיר ממאזיל (מדרש תהלים בתחלתו): ממקום שחתם זה פתח זה. ובארוכה — ב"ר פ"ק, יב. וש"נ.

54) במ"א (ראה ס' השיחות תשי"ד ע' 6 ואילך. ועוד) סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בפרטיות יותר, שבהיותו ילד קטן הי' רגיל להכנס לחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מהרי"ש. ופעם אחת ראה שהדלת נפתחה, ונפל עליו פחד והסתיר עצמו, וראה שאביו נכנס וכו' — כההמשך שנעתק בהמאמר.

61) כן נדפס בראש המאמר — בבחי' לא נודע למי.

60) נדפס בסה"מ פרי"ת ע' רצו ואילך.

55) היינו לא רק הדביקות וקיום שבכלים מצ"ע (דאיתו וגרמוהו חד (תקו"ז בהקדמה — ד, ב), שהוא לא כמו האחדות דאיתו וחיותו חד — ראה המשך מ"ם רבים תרל"ז פ"ב. המשך וככה תרל"ז פק"ז. המשך תרס"ו ע"ק. ובכ"מ), כיא גם בחי' קיום עצמי של האור.

56) ראה ע"ח שער ד פ"א. של"ד פ"ג. שליה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' זך (קמו, א).

57) ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ח פ"י ה"ד. וראה תו"א ז, סע"ב. שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ה ואילך ופע"ז ובקיצורים לשם. וראה לקו"ש חיי"ב ע' 135. וש"נ.

וכדברי המאמר, אז דער „מקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם“ — אז אייד דער מקום וכלים שהשתמש בהם לצרכי העבודה⁶³ ווערן זיי דורכגענומען און באקומען די קדושה נצחית פון דעם צדיק.

ביז נאכמער — אז דער מקום און די כלים כו' זיינען פונקט ווי דער זמן ווען דער צדיק האט זיך באנוצט מיט זיי בפועל אלס א נשמה בגוף — ווי פארשטאנדיק פון דעם סיפור אין מאמר, אז ער איז אריין אין דעם חדר פון זיין פאטער, „והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו כו' ונכנס לבוש בתגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה“ — פונקט „כמו שהי' בחייו“ ווען ער פלעגט אריינגיין צו יחידות — שייל שענינה אז די יחידה פון דעם וואס גייט אריין ווערט פאראיינציקט מיט יחידה פון דעם רבי'ן — בחיים חיותו פון דעם רבי'ן מהרש"י!

און דער ביאור בזה איז פארשטאנדיק פון דעם גופא וואס דאס איז „קדושה (לא זזה ממקומה)“: קדושה — הייליקייט — נעמט זיך דוקא פון דעם מקור הקדושה, דער אויבערשטער אליין. איז כשם ווי דער אויבערשטער איז קיים בבחי' עצמי (ונצחית⁶⁴) (וואָרום

הם עומדים כו'. און אויף דעם ברענגט ער וועגן דעם מקום התורה והעבודה וכלי תשמישו פון א צדיק אז קדושתם לא זזה ממקומה.

דערפון קומט אויס, אז דער קיום נצחי פון קדושת מקום הגשמי, וכל כליו שהשתמש בהם . . . (הצדיק) לצרכי העבודה — איז „גם לאחר עלותו מחיי הגופות“ איז עס ע"ד ובדוגמת דער קיום עצמי (ונצחי) פון די כלים מצד זייער ביטול און אחדות מיט דעם אור. ויש לומר נאכמער — אז דאס איז פונקט די זעלבע זאך ווי די אורות וכלים דאצילות. וי"ל אז דאס איז אויך מובן ממש"כ בתניא⁶⁵ בביאור מחז"ל⁶⁶ „האבות הן הן המרכבה“, אז בכל עניניהם זיינען זיי געווען א מרכבה דאצילות, איז עדיז בנוגע צו די צדיקים ונשיאים וועלכע זיינען דוגמתם.

דאס הייסט: חיי הצדיק זיינען נצחיים⁶⁷. און ניט נאר ברונחיות הענינים, נאר דאס נעמט דורך זיין מקום גשמי און זיינע כלים גשמיים, זיין טיש און בענקל כו' — ווי פארשטאנדיק פון דעם לשון „קדושה לא זזה ממקומה“, אז די קדושה רירט זיך ניט, און „ממקומה“⁶⁸ — מקום הגשמי בחדר אביו, און אויך מקום הרוחני — מעלה ומדריגה⁶⁹.

63 ולא רק כשנשאר לאחזו רק קדושה בלבד, כמו השולחן ועמוד (שטענדער) של הצדיק שממנו עשו הארון שבו נגנו הצדיק, שכל מציאותו רק ארון וכלי הצדיק, וי"ל כמו ארון וכלי ללוחות הברית (להעיר ממאוזל „קשה מיתחן של צדיקים לפני הקב"ה כשברית הלוחות“ — ירושלמי יומא פ"א ה"א ובהק"ע שם. תנחומא (באבער) אחרי יוד. הובא בפרש"י עקב י"ד, ו).

64 התואר „נצחי“ כאן הוא בשם המושאל — כי לשון „נצחיות“ אינו נופל כאן בבחי' וגדר זמן,

58 פ"ג. פ"ד. פ"ט.

59 ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. — „אפי' בשניתם“ (מאמרי אדה"ק הקצרים ע' תקמ).

60 וראה אגה"ק סי' זך וביאורו.

61 והדיוק בזה יובן עוד יותר מזה שלשון „ממקומה“ לא הובא בעית שליך שבהערה 56.

62 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ז. מוי"נ ח"א פ"ח. נ"ח בס' החקירה להציץ עד, סעי' ואל"ך.

בתורתך [כולל ובפרט בנדוד'ד אין די כתבים וספרים פון דעם נשיא] וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני וזרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם (נצחי)."

י"ד. ובנוגע לפועל:

מען דארף זיך פארבינדן מיט נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר. און דורך דעם באקומט ער די נצחיות פון דעם נשיא, ביז אז דאס ווירקט, להבין ולהשכיל בתורתך, לערנען תורה, נגלה און חסידות, תורה פון רבותינו נשיאינו, ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה⁶⁶ — „לעשות רצונך (דהקב"ה) כל ימי חיי", קיום המצוות בכלל,

און ספעציעל אין די צייט — די ענינים שהזמן גרמא: „מבצע פסח", גרייטן זיך, און אנדערע אידן און כלל ישראל — צו חג הפסח, דורך שאפן פאר זיך און פאר אנדערע אידן אלע צרכי החג, סיי די גשמיות'דיקע און סיי (ובעיקר — המעשה אשר יעשה) — די רוחניות'דיקע, וויסן די הלכות החג ומצוות החג, אנהויבנדיק פון דער התחלה (הלכות ערב פסח), און פון דעם ליל הסדר.

יא. אין דעם אלעם קומט צו א ספעציעלע הדגשה בנוגע צו דעם ענין וואס מ'רעדט לעצטנס⁶⁷: „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" — וואס דער כח אויף די עבודות פון כל המשכן קומט פון חנוכת המשכן דורך הקרבת הנשיאים (כנ"ל ס"ה) — וכל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם⁶⁸,

מציאותו מעצמותו כו'), אזוי איז אויך זיין קדושה ואור (וואס איז דבוק ומעין המאור) — קיים בקיום עצמי ונצחי: און וויבאלד אז די קדושה ווערט נתאחד מיט די כלים (און די כלים זיינען בטל דערצו) — באקומען אויך די כלים א קיום עצמי ונצחי.

ט. און דער קיום עצמי ונצחי פון קדושת הצדיק ונשיא — ווערט נמשך צו כל ההולכים „בדרך" ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד⁶⁶, דורך דעם וואס זיי פאר-בינדן זיך (התקשרות) מיט דעם נשיא, נשיא דורנו, כולל אויך דורך „פאר-בינדן זיך" מיט זיינע כתבים, ספרים וכו', „די כתבים לאז איד איך", אין וועלכע דער נשיא („איך" ווי ער שטייט אין הימל) האט זיך אינגאנצן „אריינגע-געבן" למטה,

ובפרט דורך דעם וואס זיי לערנען אין די כתבים וספרים, און ברענגען דאס אראפ אין מעשה בפועל, בא זיך אליין, און אויך — הפצת המעינות חוצה, פון די כתבים וספרים.

וואס דורך דעם ווערט יעדער איד (וואס פארבינדט זיך מיט דעם נשיא) באלויכטן מיט „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות" אין דעם נשיא — וואס בנוגע לנשיא דורנו, איז ער כולל „הכל", ווייל הנשיא הוא הכל⁶⁹, און דאס ווירקט „להבין ולהשכיל

שיומשך זמן כלי סוף, אבל מה שאינו נבחי' וגדר הזמן לא שייך בו המשך הזמן כו' (לקו"ת שבת שובה סו, ג).

(65) אנה"ק סכ"ז (קמו, א).

(66) וכל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו

הפסק עולמית" (עירובין נד, א).

(67) פרש"י חוקת כא, כא.

(68) ראה קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(69) ראה שיחת ש"פ תרומה — לעיל ע' 346-7. וש"י.

(70) ויקר פ"ב, ב. נת' בשיחת ש"פ תרומה שם — לעיל ע' 345 ואילך. לקרש חליז ע' 123 ואילך.

צער בית — א קיום עצמי, וואָרום
„קדושה לא זזה ממקומה“ (כנ"ל).

און מגייט אהינצו אריין, אָנגעטאָן
מיט א קאָפּאַטאָ און א גאַרטל, און
מ'שטייט לעבן טיש, באַפּן פּון דע
לפני מי אתה עומד⁷⁷, און מ'רעדט, מיט
דמעות של שמחה — ווי א זון צו זיין
פאָטער, א בן יחיד צו הורים זקנים⁷⁸, א
איד (כנים אתם לה' אלקיכם⁷⁹) צו אבינו
שבשמים, וואָס דאָס פאַרשאַפט דעם
פאָטער דעם גרעסטן תענוג, און דער
תענוג בורא ווערט תענוג נברא⁸⁰.

ביז אַז דאָס קומט אַרויס בתכלית
הגילוי ושלמות — אין דעם „מקדש
גדול“, ביהמ"ק השלישי, און דאָרט גופא
— אין קודש הקדשים, יחידה שבמקום
(שבָּעולם), וואו יחידה של כל נפש
מישראל, פאַרבינדט זיך מיט יחידה
שלמעלה, יחידו של עולם,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח
צדקנו — יחידה הכללית⁸¹, ותיכף ומיד
ממש.

אַז יעדער איד, מאָן, פּרוי און קינד,
מאַכט זיין הויז און חדר וכו' — ע"ד א
„מקדש מעט“⁸², א בית תורה תפלה
וגמ"ח (וצדקה), אזוי אַז דער בית גשמי
און די כלים גשמיים (דער טיש און
ביינקל וכיו"ב) ווערן כלים צו קדושה
(תורה, תפלה וצדקה), א „בית מלא
ספרים“⁸³ וכו',

ווי אונטערשטראַכן אויך אין חג
הפסח — „אשר פסח על בתי בני
ישראל“⁸⁴.

און ספעציעלע אַכט זאָל מען אין דעם
לייגן בנוגע צו חינוך פון קינדער, וואָס
זיי נעמען אַ הויפּט-איינטײל אין דעם
סדר של פסח (מ'טוט פאַרשידענע זאַכן
נאָך פאַר פסח, און מ'מאַכט שינויים
בכדי שלא יישנו התינוקות ובכדי
שישאלו התינוקות⁸⁵), כולל אויך — אַז
יעדער קינד זאָל האָבן זיין אייגענעם
סידור, חומש און (להבדיל) צדקה-
פרשקע, און אויך אַן אייגענע „הגדה של
פסח“⁸⁶ (מיט ציורים⁸⁷),

און דורך דעם אַלעם מאַכט דער קינד
זיין צימער און טישל און בעטל כו' — אַ
„מקדש מעט“, אַ כלי צו קדושה.

וואָס דעמולט באַקומט דער חדר
גשמי און די כלים גשמיים און דער גאַנצ-

77 ראה ברכות כה, ב.

78 כמאמר הבש"ט: יעדער איד איז טייער ביי
דעם איבערשטן ווי א בן יחיד וואָס איז געבאָרן
געוואָרן ביי עלטערן לעת זקנותם, און נאָך טייערער
(כש"ט) (הוצאת קה"ת) הוספות סקל"ג, וש"נ).

79 ראה ד, א. וראה תניא רפ"ב.

80 ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב. פט"ז, וראה

שיחת ש"פ ויק"פ שנה זו.

81 רמ"ז לוח"ג רס, ב (נדפס במק"מ קצ, ב).
לית להארזיל בראשית עה"פ ויתהלך חנוך. ועוד.

וראה אוה"ת נצבים ע' ארעו. סה"מ תרכ"ז ע' סז.
תר"ל ע' י ואלך. תרנ"ה סע"ט ואלך. תרצ"ט ע'
207. תש"ב ע' 51. ס' הליקוטים דא"ח צ"צ ערך
משיח. וש"נ.

71 ראה מגילה כט, א.

72 ע"ד מארזיל — ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א.

73 נחומא קרח ב. במדבר פ"ח, ג.

74 בא יב, כו.

75 ראה שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס תעב. סתע"ג

סיד"טו. סליח. ס"מ. ועוד.

76 ראה שיחת פורים — לעיל ע' 349. וש"נ.

77 שעי"ז, לא יישנו התינוקות וכו'.

